herpy

SLANGER

Plains Garter Snake

Thamnophis radix

Thamnophis radix er en slank, stribet strømpebåndsslange fra prærierne og de åbne græssletter i det centrale Nordamerika. Den har en gul eller orange rygstribe og bliver 40-70 cm lang. Den er meget kuldetolerant og føder levende unger. Den er hårdfør og kan holdes på optøede mus, men slipper ud gennem de mindste sprækker.

Familie: Colubridae

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**40-70 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**5-10 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Vådområde og tempereret skov og eng**
Sværhedsgrad	**Begynder**

PASNING

Min. terrarie	**100 × 50 × 50 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**23-27 °C**
Hotspot	**29-32 °C**
Temperatur, nat	**18-24 °C**
Luftfugtighed	**35-60 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 2
Vinterhvile	**8-15 °C** 8-16 uger
Kost	**Hvirveldyr og orme/snegle**
Holdes	**Enkeltvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kønsmoden	**24-36 mdr.**
Kuldstørrelse	**5-60 unger**
Kuld pr. år	**1**
Drægtighed	**83-102 dage**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er ikke på CITES-listerne, i EU's forordning 338/97 eller på EU's liste over invasive arter, og den er ikke omfattet af forbudslisten for slanger i BEK nr. 1261 af 17.11.2015. Der gælder kun dyrevelfærdslovens almindelige krav. Dyrevelfærd hører under Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV).

Om arten

Thamnophis radix er en slank strømpebåndsslange med kølede skæl i 19-21 rækker og en udelt analplade. Grundfarven er mørkebrun til mørkegrønlig, og langs ryggen løber en gul eller orange stribe. På hver side løber en lysere, ofte grønligt gul stribe på skælrækkerne 3 og 4, og mellem sidestriben og bugskjoldene sidder en række sorte pletter. Siderne kan have rødlige farver. Overlæberne har tydelige sorte tværstreger, og mange dyr har lysegule pletter oven på hovedet. Bugen er grågrøn med små mørke pletter langs kanten.

Voksne dyr er 40-70 cm lange, og enkelte bliver op til 110 cm. Hannerne har flere bug- og haleskjolde end hunnerne, lidt længere hale og små knopper på hagens skjolde. Vægten er ikke dokumenteret. Det første år vokser slangen omkring 1 cm om ugen, og derefter aftager væksten. Nyfødte unger er 12-24 cm lange og vejer 1-2,5 g.

Arten føder levende unger. Den har en meget svag gift, som er uskadelig for mennesker. Ved fare gemmer slangen hovedet, retter kroppen ud eller ruller sig sammen, slår med halen, afgiver et ildelugtende sekret fra kloakken og bider. Der har tidligere været beskrevet to underarter; de anerkendes i dag ikke længere, fordi forskellene er svage og udbredelsen overlapper. Artsnavnet er latin for "rod" og refererer muligvis til Root River i Wisconsin.

Udbredelse og levested

Thamnophis radix lever på de nordamerikanske prærier og sletter, fra det nordøstlige New Mexico, Oklahoma og det nordlige Texas mod nord til det sydlige Alberta, Saskatchewan og Manitoba. Mod øst når udbredelsen gennem Minnesota, Iowa, Missouri, Wisconsin og Illinois til Indiana, og der findes en lille bestand i Ohio. Mod vest går den til det østlige Wyoming og Colorado. Arten forekommer fra omkring 120 m til 2300 m over havet, men holder sig helst under 1800 m.

> **Oprindelig udbredelse:** Canada og USA.

LEVESTED

Thamnophis radix lever i enge, prærier og andet åbent græsland ved vand: damme, åer, moser og vandhuller. Den findes også langs floder og på ledige grunde i byer og forstæder. Hvor den deler område med *Thamnophis sirtalis*, bruger den som regel tørrere levesteder end denne.

Slangen er dagaktiv ved 21-29 °C i luften og bliver natlig, når temperaturen kommer over 31 °C. Den er aktiv fra marts til november, afhængigt af egnen, og er en af de mest kuldetolerante slanger i Nordamerika: på milde vinterdage kommer den frem for at sole sig. Til vinterhvilen søger den ned i gnaverhuller, myretuer, klippespalter og andre sprækker, ofte mange sammen. Slangen bliver i et lille område i årevis, og bestandene kan være tætte med 70-120 dyr pr. hektar.

Føden er regnorme, snegle, igler, frøer, tudser, salamandre og deres larver, fisk, mus og enkelte fugle. Slangen finder byttet ved at følge duftspor. Arten er ikke truet på verdensplan, men bestandene i byer og forstæder går tilbage på grund af bebyggelse og sprøjtegift, og i nogle amerikanske stater er den fredet eller på lister over sårbare arter.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt artsspecifik viden om pasningen af *Thamnophis radix*. Tallene i dette afsnit og de følgende er lånt fra strømpebåndsslanger i almindelighed, især *Thamnophis sirtalis*, som har samme størrelse, levevis og krav.

En voksen *Thamnophis radix* skal have et terrarie på mindst 100 × 50 × 50 cm (længde × bredde × højde). Arten er aktiv og undersøgende, så indretningen betyder noget. Unger kan bo i en lille tæt boks på omkring 40 × 20 × 25 cm, fordi et for stort terrarie får dem til at føle sig udsatte; flyt dem op i takt med væksten.

Bunden skal være ren og tør, men absorberende. Aspespåner, kokosfibre, cypresmulch eller papirpulp i et lag på 3-5 cm fungerer. Køkkenrulle er let at skifte og passer til unger og til midlertidigt brug. Undgå sand, kattegrus og cedertræ, fyr og andet aromatisk træ. Et lag løv ovenpå giver skjul.

Brug mindst to skjul, et i den varme og et i den kølige ende, så små, at slangen ligger tæt sammenrullet i dem. Grene, korkbark, flade sten og robuste planter giver struktur, men er ikke nødvendige.

Arten slipper ud gennem selv små åbninger: kan den få hovedet igennem, kommer resten med. Låget skal sidde tæt og være låst, alle sprækker og kabelhuller skal være lukkede, og nettet skal være så fintmasket, at en unge ikke kan presse sig igennem. Terrarier med frontdøre og tætte samlinger er sikrest. Fjern afføring ved behov, og skift bunden helt hver anden til tredje måned.

TEMPERATUR

Der skal være en tydelig varmegradient. Solpladsen skal være 29-32 °C målt på overfladen, den kølige ende 23-27 °C og natten 18-24 °C. Brug en halogenspot over terrariet, og placér en flad sten eller planke under den, så slangen kan ligge i varmen. Sidder pæren inde i terrariet, skal den have en beskyttende kurv. Varmekilden slukkes om natten.

Arten kommer fra et køligere klima end mange andre strømpebåndsslanger og er mest aktiv ved 21-29 °C. Lufttemperaturer over 33 °C er farlige: en overophedet slange farer rundt med åben mund eller ligger i vandskålen, og den skal straks køles ned i køligt vand. Sæt aldrig terrariet i direkte sol, og undgå varmesten. Mål med digitale termometre med føler på solpladsen og i den kølige ende.

Om vinteren kan dagtemperaturen sænkes til 16-20 °C. Til avl, eller hvis slangen selv holder op med at spise om efteråret, kan den gå i vinterhvile (se Avl).

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal ligge på 35-60 %, højest i den kølige ende og om natten. Terrariet skal være tørt, for vedvarende fugt giver blærer på bugen og svamp. Forstøv kun let ved behov, og læg fugtig sphagnum i et skjul i den kølige ende som et fugtigt rum til hudskiftet; ungerne er mest udsatte for udtørring.

Slangen skal have en vandskål, der er stor nok til, at hele kroppen kan ligge i den. Den er ikke vanddyr og behøver hverken at svømme eller have vanddel. Den bader ofte, især før hudskifte, og efterlader gerne afføring i vandet. Skift vandet mindst en gang om ugen og straks, hvis det er beskidt.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

LYS OG UVB

Thamnophis radix er dagaktiv og trives med kraftigt dagslys. UVB er ikke strengt nødvendigt, men anbefales. Brug et T5 HO-rør på 5-6 % (Ferguson-zone 2), der dækker halvdelen af terrariet over den varme ende, og sigt efter et UV-indeks på 2-3 på solpladsen. Rørets afstand til solpladsen afhænger af, om der sidder net imellem; mål helst med et UV-meter.

Lyset er tændt 14 timer om sommeren og 10 timer om vinteren, med gradvise overgange. Uden UVB skal føden af og til pudres med et tilskud med D3-vitamin.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

I naturen spiser *Thamnophis radix* regnorme, snegle, frøer, tudser, salamandre, fisk og enkelte mus. I terrariet er frosne og optøede mus den enkleste kost: de giver fuld næring og mindre ildelugtende afføring end orme og fisk. Mange dyr tager dem uden videre; ellers gnides byttet med fisk eller regnorm, så duften vækker interessen.

Unger får regnorme skåret i stykker, små guppyer og platyer og stykker af frosne pinkymus. Flyt dem over på mus så hurtigt som muligt. Brug aldrig rød kompostorm (*Eisenia fetida*), der er giftig for slangen. Mange foderfisk indeholder thiaminase, som nedbryder B1-vitamin; en fast kost af dem giver B1-mangel. Frøer, tudser og salamandre bør ikke bruges, fordi de ofte bærer parasitter, og nogle salamandre er giftige.

Byttet må højst være 1,5 gange så bredt som slangen på det bredeste sted. Nyfødte fodres hver anden dag, unge dyr hver 3.-5. dag og voksne hver 4.-7. dag, de sjældnest, når de får mus. Fodr aldrig hver dag, for det giver fedme. Mus behøver intet tilskud; ved en kost af orme og fisk pudres byttet en gang imellem let med kalk og et multivitamin med D3, højst et par gange om måneden.

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Thamnophis radix er hurtig og opmærksom, men bliver som regel rolig, hvis den håndteres jævnligt fra ung. Lad nye dyr falde til i omkring to uger, og begynd først at håndtere dem, når de spiser fast. Hold de første omgange på højst 5 minutter, og løft slangen nedefra med flad hånd, så kroppen er støttet. Den holder sig ikke fast som en kvælerslange og glider let ud mellem fingrene. Vask hænder efter håndtering.

Ved forskrækkelse afgiver slangen et ildelugtende sekret og kan bide. Biddet er harmløst, men kan give små rifter. Vildfangede dyr er ofte forsvarsparate.

I naturen lever arten enkeltvis uden for parringstiden og vinterhvilen, og i terrariet trives den fint alene. Holdes flere sammen, skal de have samme størrelse og et væsentligt større terrarie, nye dyr skal i karantæne i 1-2 måneder først, og alle fodres hver for sig, fordi to slanger let tager fat i samme bytte. Hold ikke hanner og hunner sammen, medmindre der skal være unger.

Læs mere: Karantæne og hygiejne Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne har lidt længere hale end hunnerne og små knopper på hagens skjolde. Kønnet kan sikres ved sondering, som kun bør udføres af en erfaren holder eller en dyrlæge. Hunnerne er kønsmodne, når de er 2-3 år. Hunnen skal være i god huld, før hun sættes til avl.

PARRING

I naturen parrer slangerne sig i april og maj, lige efter vinterhvilen. Hannerne følger hunnernes duftspor og kravler langs hunnen med små rystende bevægelser, mens de skubber til hende med snuden; hunnen kan parre sig med flere hanner. En vinterhvile på 8-16 uger øger frugtbarheden; den holdes ved 8-15 °C og aldrig under 5 °C, og arten tåler køligere forhold end de fleste andre strømpebåndsslanger. Stop fodringen omkring tre uger før nedkølingen, så tarmen er tom, giv slangen et lunkent bad, så den tømmer sig, og sænk temperaturen gradvist. Slangen skal altid have adgang til vand.

Når vinterhvilen er slut, hæves temperaturen gradvist, og efter nogle dage tilbydes foder igen. Sæt hannen til hunnen, og tag ham ud igen efter nogle dage.

ÆGLÆGNING OG KULD

Thamnophis radix føder levende unger og lægger ikke æg. Drægtigheden varer 83-102 dage. Et kuld er på 5-60 unger, oftest 10-20, og store hunner får de største kuld. Hunnen får ét kuld om året. I naturen fødes ungerne fra juni til oktober.

Giv den drægtige hun rigeligt føde, varme og vand, og hold terrariet roligt. Efter fødslen er hun tynd og har brug for ekstra foder den første måned.

INKUBATION

Der er ingen inkubation, fordi ungerne udvikler sig i hunnens krop og fødes levende. Den drægtige hun skal have den samme varmegradient som ellers og må ikke blive for kold, så fostrene udvikler sig jævnt.

Fjern fosterhinder og døde unger hurtigt. Ungerne er selvstændige fra første dag og ligner små udgaver af de voksne. Hunnen passer dem ikke.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Flyt ungerne til små, helt tætte bokse, enkeltvis eller i små grupper af samme størrelse. Boksene skal have en varm og en kølig ende, køkkenrulle som bund, et skjul og en lav vandskål. Ungerne kan presse sig gennem meget små sprækker og er forsvarsparate, når de fodres.

Ungerne spiser typisk efter første hudskifte. Tilbyd to-tre små regnorme, stykker af frosne pinkymus, gerne duftet med regnorm eller fisk, og ellers små guppyer eller platyer. Fodr hver anden dag i begyndelsen, og få dem så hurtigt som muligt over på mus. Ungerne er 12-24 cm ved fødslen og vokser omkring 1 cm om ugen det første år.

Sundhed og typiske fejl

Thamnophis radix er hårdfør, men fejl i foder og klima giver typiske problemer:

- Indvoldsorm, især fra levende fisk, vildfangede frøer og orme. Symptomer er vægttab, hævelser og en poppende lyd ved vejrtrækning, men dyret kan også virke raskt i årevis. Frosset foder (mindst 30 dage) forebygger. Få en afføringsprøve undersøgt hos en dyrlæge ved nyindkøb og ved mistanke.
- B1-mangel hos slanger, der lever af fisk med thiaminase. Tegn er dårlig koordination, senere kramper. Den kræver hurtig behandling hos en dyrlæge.
- Blærer og hudinfektion på bugen ved for fugtig eller beskidt bund.
- Hudskifteproblemer ved for tør luft, især hos unger: gammel hud bliver siddende på øjne og hale. Et fugtigt skjul hjælper.
- Mider.
- Forbrændinger fra varmelamper uden kurv.
- Mundbetændelse og lungebetændelse ved for lave temperaturer.
- Fedme ved for hyppig fodring.

En sund slange har klare øjne, en fyldig krop, jævn hud og æder regelmæssigt. Krybdyr skjuler sygdom længe, så kontakt en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis slangen taber sig, nægter at æde i længere tid, har sår eller hævelser eller trækker vejret med åben mund.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.